

Slides:
kortlink.dk/mrsh

STYR JERES SKÆRMSKRÆK:
**PÆDAGOGISKØDIDAKTISK
SKÆRMBRUG I SKOLEN**

BETT 2025, KEYNOTE comm2ig.dk



DPU- DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

BETT 2025
23. JANUAR 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR



POINTER

Hovedpointe: Selvfølgelig skal der undervises i og med digital teknologi i skolen – men det skal ske med pædagogisk og didaktisk omtanke.

Modus vs. didaktik og pædagogik

Fem underpointer

1. Adskil skole fra fritid
2. FORÆLDREANSVAR - fritiden
3. SAMFUNDSANSVAR - Digitale ringssirenen
4. SKOLEANSVAR – Didaktik
5. SKOLEN - Hvad skal skolen bruge it til?



HVEM ER JEG?

- Lektor i literaturforskning på DPU, Aarhus Universitet
 - National forskningsleder på PIRLS
 - *Læselyst Rudersdal 2024*
 - Lærerkompetenceudvikling
 - Scenariedidaktik
 - It- og teknologiforståelse
 - Læremidler
- Læremiddelsforfatter og -konsulent –25 år
- Lærer –12 år
- Seminarieadjunkt/lektor –5 år
- Forlagsredaktør –1 år



comm2ig.dk, BETT 2025

POINTE NR. 0: HVAD TALER VI OM?



DPU- DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

BETT 2025
23. JANUAR 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR



POINTE NR. 0: IDENTIFICER PROBLEMET

- Skæ r m e = m i s t r i v s e l . . .
- Skæ r m e = m o b i l e r ?
- Skæ r m e = t e c h i n d u s t r i e n ?
- Skæ r m e = S k æ r m e ?



SKÆRME I SKOLEN

- En skærm er et bæremedium, i hvilket kommunikationsteknologier sætter mærker (Bundsgaard 2005)
- På samme måde som papir er et bæremedium, som kommunikationsteknologier sætter mærker i
- Kommunikationsteknologier kan anvendes på fx måder
- **Adskil bæremedie fra kommunikationsteknologi**



comm2ig.dk, BETT 2025

POINTE NR: 1: ADSKIL SKOLE OG FRITID



DPU- DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

BETT 2025
23. JANUAR 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR



POINTE NR. 1: ADSKIL SKOLE OG FRITID⁸

- Der er og skal være en enorm forskel på brug af ”skærmene” i fritiden og i skolen
- Ansvar
- Brug/ formål

- Især (det manglende) forældreansvar indvirker på skolen



HVAD TALER VI OM?

- Hardware

- Computere
- Tablets
- Smartphones
- Smartwatches

- Software

- Ægte læremidler (didaktiske læremidler): Danskfaget.dk
- Anvendte som læremidler (semantiske læremidler): DR.DK, Instagram
- Hjælpe midler (funktionelle læremidler): CD ord- og læring, word, google

INDEN FOR OG UDEN FOR SKOLEN

SKOLELOGIK

PRIVATLIV/FRITIDSLIV

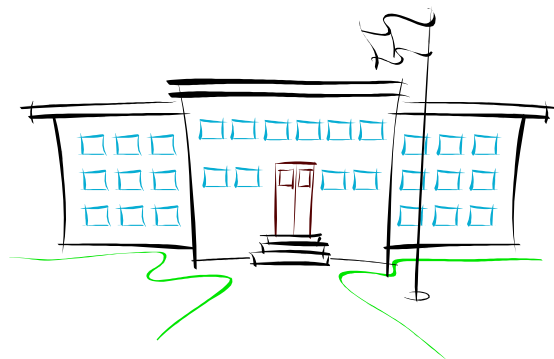


TO OVERORDNEDE DOMÆNER

PÆD. PERSONALE

SKOLEN

ELEV



FORÆLDRE

FRITIDEN

BARN



MAGT, ROLLER, INDFLYDELSE

TO OVERORDNEDE DOMÆNER

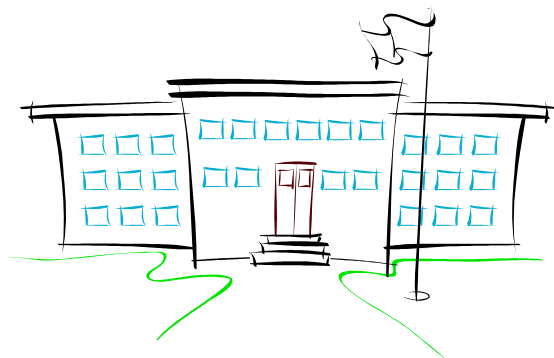
PÆD. PERSONALE

SKOLEN

ELEV

FAGLIG BRUG AF TEKNOLOGI

LÆRING



FORÆLDRE

FRITIDEN

BARN

BRUG AF TEKNOLOGI

OPLEVELSE



TO OVERORDNEDE DOMÆNER

PÆD. PERSONALE

Ansvar for
faglig
brug af
log1



PÆDAGOGISK ANSVAR

FORÆLDRE

Ansvar for
privat brug af
si



FORÆLDREANSVAR



comm2ig.dk, BETT 2025

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR



DPU- DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

BETT 2025
23. JANUAR 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR



POINTE NR. 2 FORÆLDREANSVAR

- **FORÆLDREANSVAR**
- Hvad skal børn bruge smartphones til?
- **Børn er ikke kognitivt udviklet nok til at håndtere kompleksiteten**



POINTE NR. 2 FORÆLDREANSVAR

- Det **VÆSENTLIGE** problem er **DE FEM S'ER**
 - **S**ociale Medier
 - **S**hopping
 - **S**pil
 - **S**treaming
 - **S**ex
- De vedrører fritiden
- **FORÆLDREANSVAR**



POINTE NR. 2 FORÆLDREANSVAR

- **VÆR VOKSNE**
- Det er forældre, der giver deres børn en smartphone
 - Ikke skolen
- Eller et smartwatch
 - Ikke skolen
- Det er forældre, der giver deres børn lov og rum til de fem s'er
 - Ikke skolen

- Privatliv – det er barnets ejendel.
- **NEJ!!!**
- **VÆR VOKSNE**

POINTE NR. 2 FORÆLDREANSVAR

- Børn har intet at bruge smartphones til
 - De er ikke kognitivt udviklet nok til at styre det
 - Frontalappen
- Børn har intet at bruge sociale medier til.
- Børn skal ikke se porno
- Børn skal ikke møde upassende indhold
- De er ikke kognitivt udviklet nok til at styre det
- SmartWatch eller Dumbphone
 - Kræver forældrestyring

**"FAR, HVEM ER
AMAGER-MANDEN?"**

comm2ig.dk, BETT 2025

POINTE NR. 3:

DIGITALISERINGEN

SAMFUNDETS ANSVAR



POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

- *Først den ene vej...*

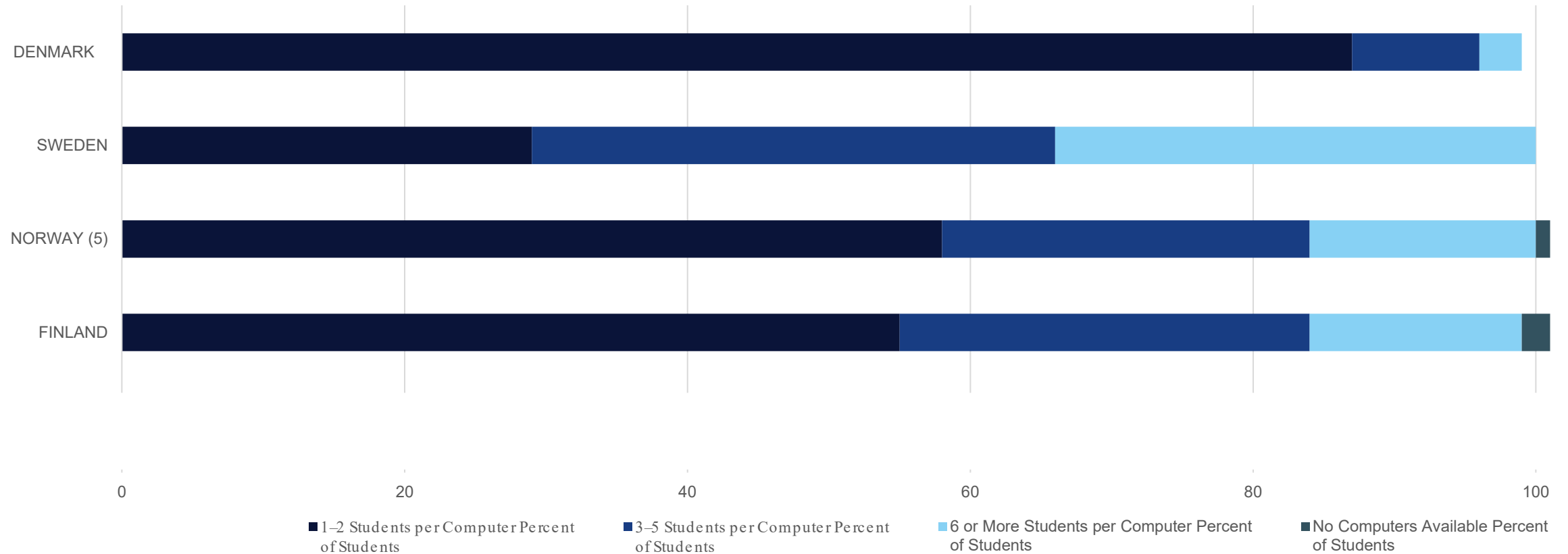


POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

- Centralpolitisk digitaliseringsiver
- ITMF, 2001-2004
- ITIF, 2004-2008
- Øgede udgifter til digitalisering (200 mio. kr.-puljen)
2011 Det er **SAMFUNDETS SKYLD**
- Demonstrationsskoleforsøget 2013-2015
- *Teknologifetishisme* (Bundsgaard 2011)

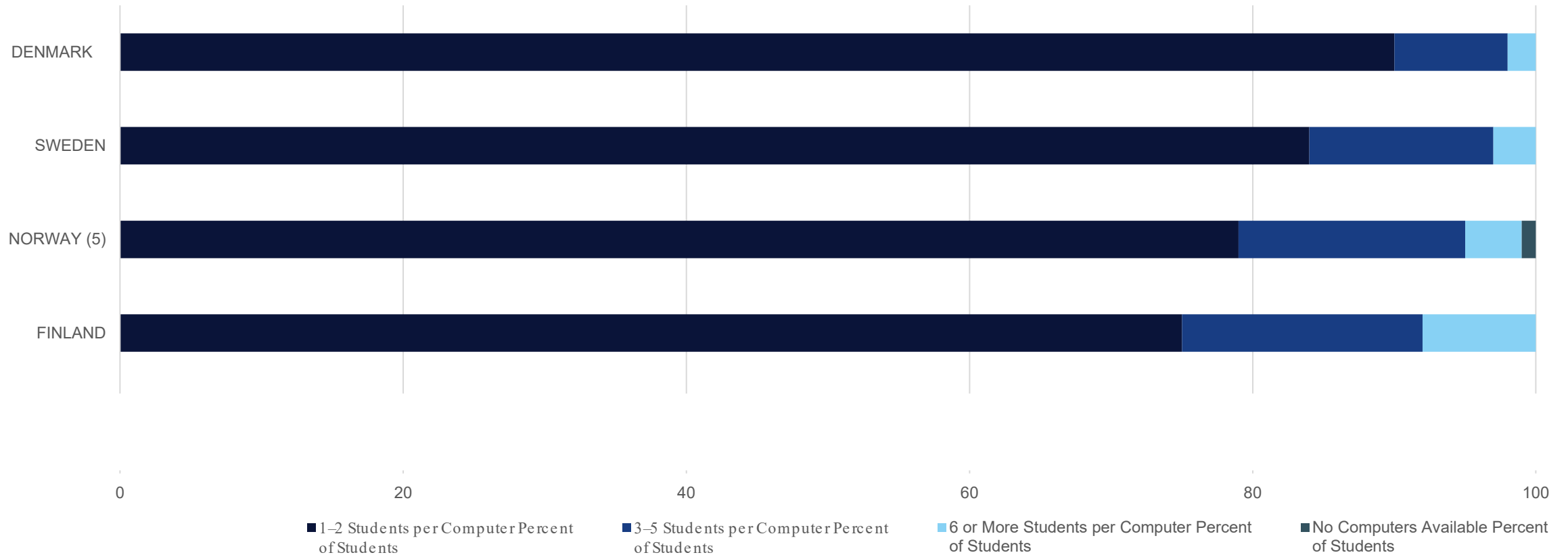
PIRLS 2014/2016

Computers for instruction (PIRLS 2011)



PIRLS 20142016

Computers for instruction (PIRLS 2016)



POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

- Danmark har verdens mest digitaliserede offentlige sektor (FN)
- Den danske folkeskole er verdens mest digitaliserede (PISA 2022)

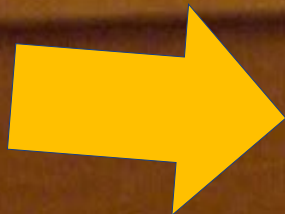


POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSSKRÆK

-
- *Og så den anden vej...*



Det er jo ikke
trafikken, der er
det farligste for
børn nu. Det er
den her





Vi har svigtet en generation af børn og unge ved gennem mange år at frarøve dem evnen til at fordybe sig på grund af en naiv teknologibegejstring,

POINTE NR. 3: SAMFUNDETS ANSVAR

- Det bringer mig tilbage til pointe nr. 1 og 2
 - Pointe nr. 1: Adskil skole fra fritid
 - POINTE NR. 2: Forældre ANSVAR
- Og det leder mig frem til POINTE NR. 4 og 5: SKOLEN



comm2ig.dk, BETT 2025

POINTE NR. 4: SKOLEANSVAR



AFLIV MYTERNE

- It giver bedre læring
- It øger fokus
- It giver bedre feedback
- It kan bruges i alle fag
- It kan bruges i alle niveauer

SLUDDER

VRØVL

Det kommer
UDELUKKENDE
an på brug



LÆREMIDLER

- **Didaktiske læremidler** : (Forlagsproducerede) Læremidler udarbejdet med henblik på undervisning
 - Indhold
 - Metode
 - Mål
 - Organisering
- **Semantiske læremidler** : Artefakter, der anvendes som læremidler, men som ikke er udarbejdet med henblik på det
 - Indhold (fx en avisartikel, et instagram-opslag)
- **Funktionelle læremidler** : (Digitale) Hjælpe midler fx til produktion, analyse mv.
 - Nogle er udarbejdet med henblik på undervisning (fx CDord)
 - Andre er ikke (fx Word) (Hansen 2010)

**INDLEJRET
DIDAKTIK**

LÆREMIDLER OG FAGLIGHED

Valg af læremiddel er lig valg af
faglighed som forståelse

Foregivet og reel
faglighed som forståelse

- Målsætning
 - Indhold
 - Handlinger
- (Bundsgaard 2010)



LÆRINGSTEORI

Behavoirisme

Psykologi (Watson)

Adfærd

Pavlov : Betingede reflekser (Hunde)

Adfærdsregulering

’Belønning og straf’



LÆRINGSTEORI

Instruktivisme

Psykologi

At hælde på

Overførsel af viden

Tomme kar

Tankpasserpædagogik



LÆRINGSTEORI

Konstruktivisme

Psykologi/Sociologi

Læring er en mental aktiv proces

Piaget

Læring = omstrukturering af mentale skemaer

Som er individafhængig

Den lærende lærer-subjektivt



LÆRINGSTEORI

Socialkonstruktivisme

Sociologi

Berger og Luckmann

Læring er en social proces

Samkonstruktion af viden

Meningsforhandling



—Didaktiske studier—

LÆRE- MIDLERNES DANSK- FAG

Redigeret af
Jesper Brøndbo, Jeppe Sandgaard
Simon Skov Fougst og Anne Karoline Skjævelid



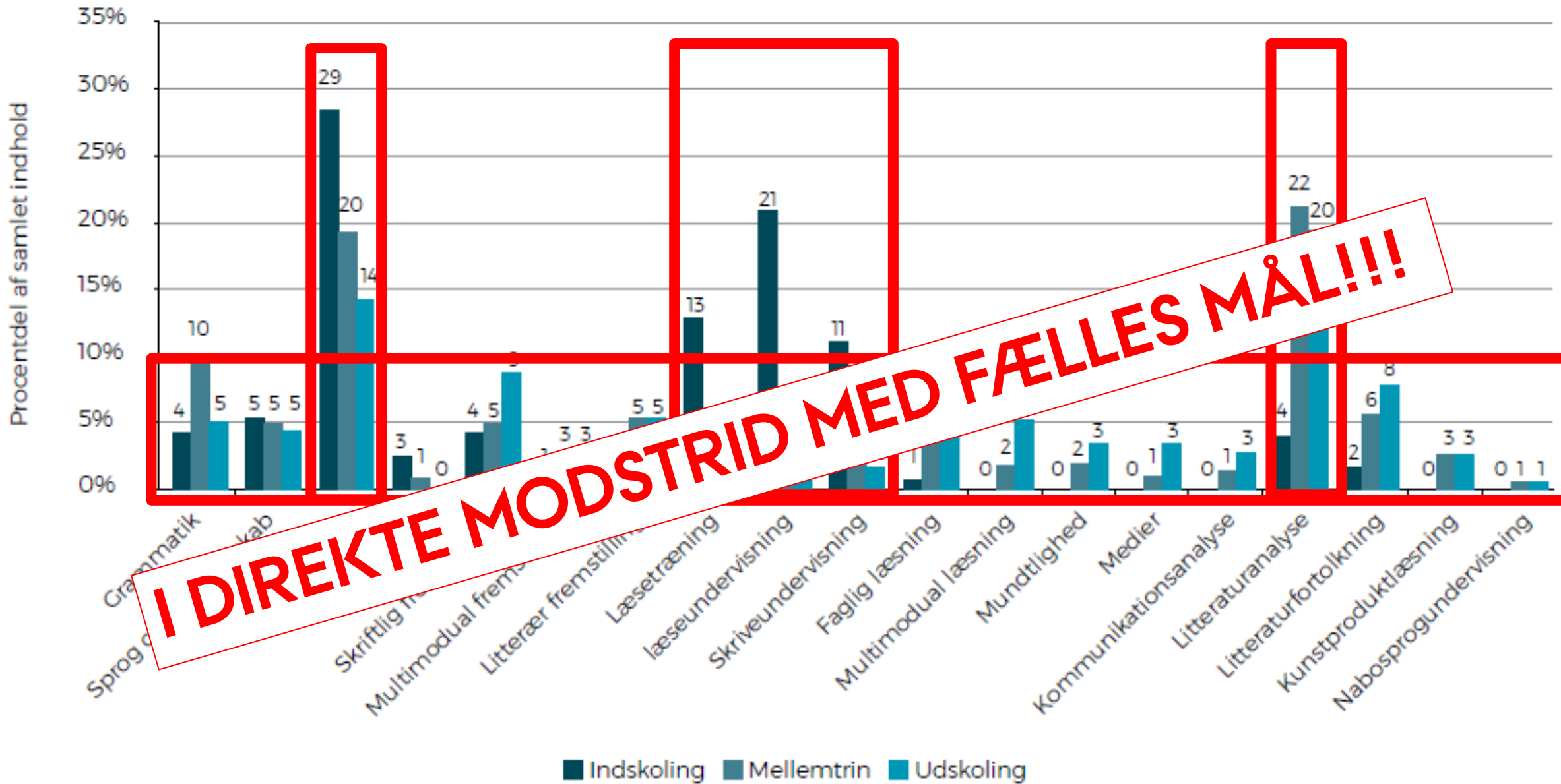
DANSKFAGET SET GENNEM DEDIDAKTISKE LÆREMIDLER

UNNELSE

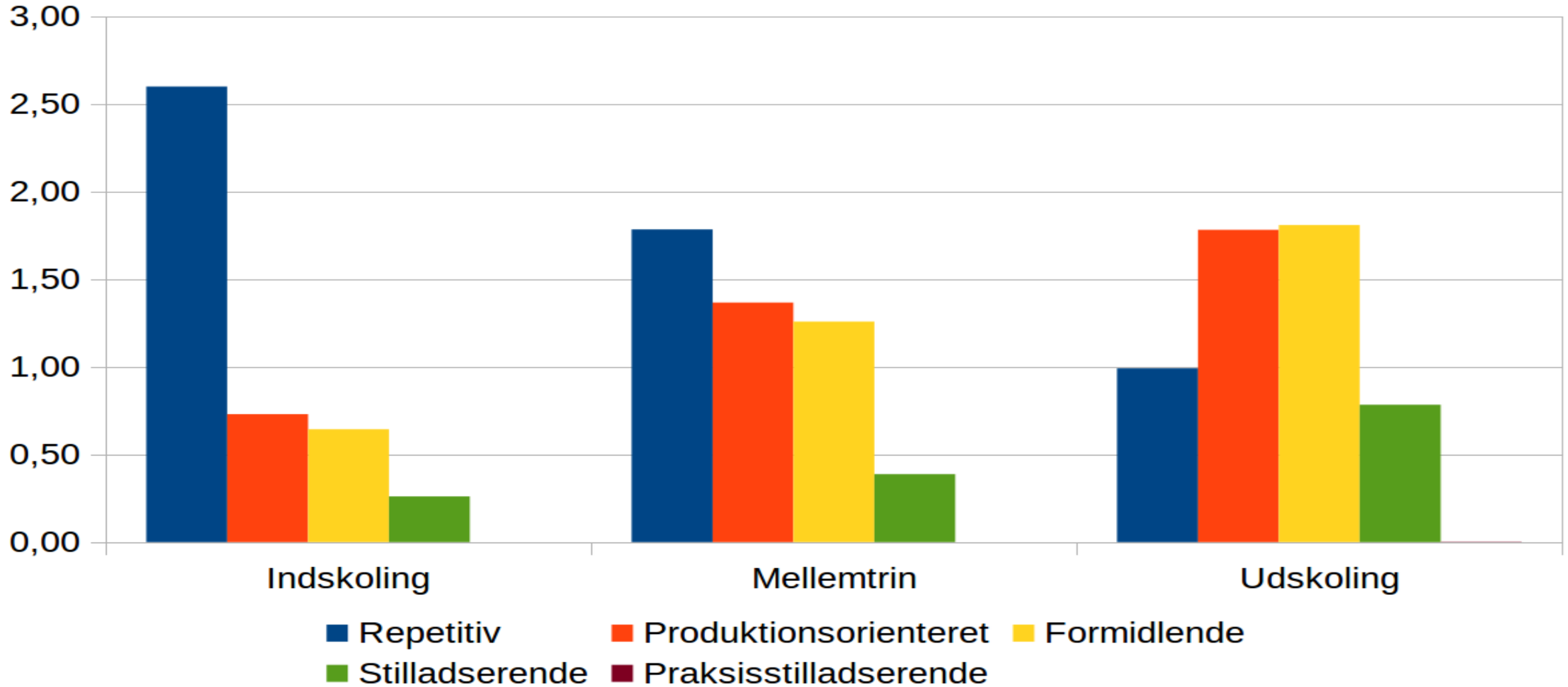
BETT 2025 | SIMON SKOV FOGT
23. JANUAR 2025 | LEKTOR

36

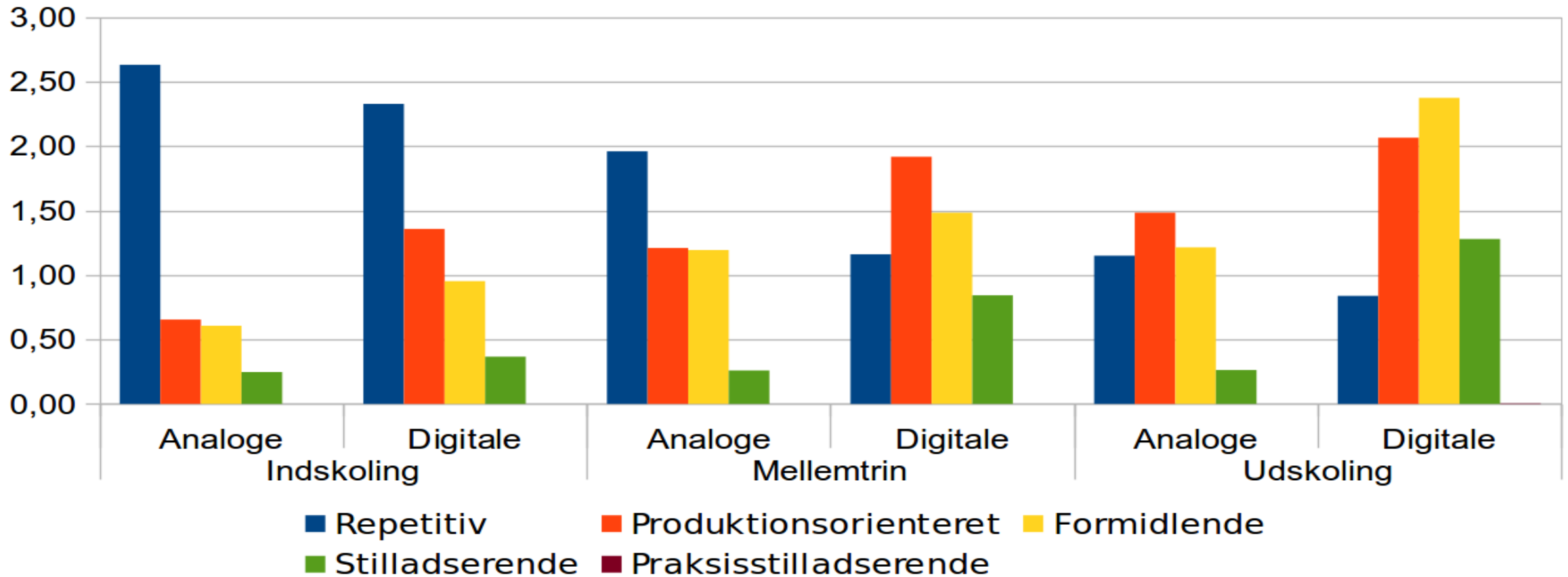




DIDAKTISK TYPE



DET SAMME 🍌 ANALOGT SOM DIGITALT!



DANSKFAGET SET GENNEM LÆREMIDLERNE

- Faget er et stærkt undervisningsfag (især i indskoling)
- Fagets indhold læres ofte repetitivt (især i indskoling)
- Faget er også litteraturlæring (især i udskoling)
- Faget er ikke ret meget medie- eller kommunikationsfag



—Didaktiske medier—

LÆRE- MIDLERNES DANSK- FAG

Redigert af
Jesper Bentsen, Jeppe Bredgaard,
Simon Skov Fougt og Anne Kirsten Skjævelid



STAVETRÆNING (BASISFAGLIGHED)

- Jim Rice (1897): Intet forhold mellem stave niveau og tid (sætninger, dvs. i kontekst)
- Oliver Cromman (1902): Manglende stavetræning påvirker ikke stavning
- W. Cook (1912): Stave regler effektløse. Kan ikke anvendes i kontekst
- Donald Hamill et al. (1977) Effekt op til 3.-4. kl., herefter ikke
- Stephen Krashen (2002): 3.-4.kl. elever, der ikke undervises direkte i stavning, staver dårligere end elever, der undervises men forskellen er fuldstændigt udlignet på 4.-5. klasse trin
- Graham og Perin (2007): Løstrevet grammatikundervisning er direkte skadeligt især for elever med skrive vanskeligheder. Grammatikundervisning skal tilkobles til elevernes skrivning
- KOMPIS-projektet i Slagelse (2010)
- 25% af tiden bruges på grammatikundervisning (Mathiasen, 2011)
Lærerne siger, de er konstruktivister, men de arbejder behavioristisk

HVORDAN LÆRER MAN AT STAVE?

- Ved at læse meget
- Ved at skrive meget
 - Til noget, for noget



DÅRLIG UNDERVISNING

- It bruges i meget stor - og alt for stor - grad til repetitiv træning
- ALENE: (Blikstald-Balans)
- Hvor computeren retter
- **Automatiseret feedback**
- **BEHAVIORISME**
- LÅSER undervisningen
- Teknologi forstærker traditionel undervisning
- Elever ønsker feedback fra deres lærere (Blikstald-Balans)

comm2ig.dk, BETT 2025

POINTE NR. 5:

BRUG IT MED FORNUFT

DIDAKTISK



DPU- DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

BETT 2025
23. JANUAR 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR



POINTE NR. 5: BRUG IT MED FORNUFT

- Tværgående temaer: It og medier
- Fælles Mål, her dansk som eksempel:

Der **SKAL** bruges "skærme"



POINTE NR. 5: BRUG IT MED FORNUFT

- Teknologier er ikke blot og bare redskaber
- Teknologier er en kulturkraft:
- **Menneskets væren i og opfattelse af verden ændres**
 - Tankegang
 - Handlemåder



POINTE NR. 5: BRUG IT MED FORNUFT

- Heidegger om teknologi:
 - Synlig: Det vedhåndenværende
 - Usynlig: Det forhåndenværende
- **FAREN VED DET VEDHÅNDENVÆRENDE:** Vinden som energi, kornet som ernæring, skoven som brænde, mennesket som krop
- Vi ser ikke den teknologi, der transformerer - men anvender den
- Vi skal i uddannelse betragte teknologier med **BEGGE BLIK PARALLELT**
- Vedhåndenværende teknologi ændrer mig som menneske
- Derfor må jeg også betragte den forhåndenværende

POINTE NR. 5: BRUG IT MED FORNUFT

- Det tænker jeg, at I er/ skal være enige i
- Men læg mærke til, **HVAD** der skal undervises digitalt
- **INDHOLDSDISKUSSION**
- **DIDAKTISK DISKUSSION**



DIDAKTISK FAGSPROG

- Skærm**tid**: Hvor længe skal børn sidde foran en skærm?
- Skærm**type**: Mobilet vs. computere vs. iPads
- Skærm**indhold**: Hvad laver de med ”skærmen”?
- Skærm**domæne**: Skoletid/ fritid
- **To problemstillinger**
- Den ene vedrører elevernes brug af de fem s'er – fritid/ forældre
- Den anden –**DENNE**– vedrører elevernes brug af it i skolen



GOD UNDERVISNING

It skal understøtte de faglige mål.

- Hvordan kan it bidrage til det?

Inddragit, hvor det er relevant

Faglighedsopfattelsen



IT I FAG

Fagenes mål, indhold og metoder med de muligheder

- Multimodal repræsentation
- Beregninger
- Kommunikation
- Visualisering
- Adgang til viden
- Adgang til prøver
- Spredning
- Socialt liv
- Samarbejdsrelationer

**IT ER EN
FORUDSÆTNING
FOR EN OPDATERET
FAGFORSTÅELSE**



MED ANDRE ORD

- It påvirker både, hvilke opgaver der er relevante for at nå et læringsmål
- Og hvilke begreber der er relevante i fagbeskrivelserne
- Men også selve vejen dertil
- **DET ER EN CENTRAL POINTE ~~LØSE~~ OG ~~LÆRE~~ SKAL FØLGES AD**
- **MEN DET SKAL SKE MED DIDAKTISK FORNUFT**



11 TILGANGE TIL IT, ANNO 2024

1. Ubegrænset **adgang** til viden → Kildekritik
2. **Kommunikation** (Multimodalt) → Multimodal kildeskritik
3. **Samarbejde** (Produktion og planlægning)
4. **Illustration** (Til at illustrere)
5. **Produktion** (Til at producere)
6. **Analyse** (Af data)
7. **Administration** (Protokol)
8. **Programmering** (Til at programmere)
9. **Bæredygtighed** (Ressourcer)
10. **Sundhed** (Ergonomi)
11. **Kompenserende** hjælpemiddel



11 TILGANGE TIL IT

1. Ubegrænset adgang til viden ('TEKSTER') → Kildekritik



11 TILGANGE TIL IT

2. Kommunikation → Multimodal kildekritik



11 TILGANGE TIL IT

3. Samarbejde (Produktion og planlægning)



11 TILGANGE TIL IT

4. Illustration



11 TILGANGE TIL IT

5. Produktion



11 TILGANGE TIL IT

6. Analyse



11 TILGANGE TIL IT

7. Administration



11 TILGANGE TIL IT

8. Programmering og teknologiforståelse



11 TILGANGE TIL IT

9. Bæredygtighed



11 TILGANGE TIL IT

10. Sundhed



11 TILGANGE TIL IT

11. Kompenserende

- Ord- og taleblinde
- Læsevanskeligheder
- Matematikvanskeligheder



STYR JERES SKÆRMSKRÆK:
**PÆDAGOGISKØDIDAKTISK
SKÆRMBRUG I SKOLEN**

BETT 2025, KEYNOTE comm2ig.dk



DPU- DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

BETT 2025
23. JANUAR 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR



FEM POINTER

1. ADSKILE SKOLE FRA FRITID
2. FORÆLDREANSVAR - fritid en
3. SAMFUNDSANSVAR - Dig ita lise ring sive re n
4. SKOLEANSVAR – Did a ktik
5. SKOLEN - Hva d ska l skole n bruge it til?

DIDAKTISK FORNUFT



SPØRGSMÅL?

Lektor Simon Skov Fougst

sifo@edu.au.dk

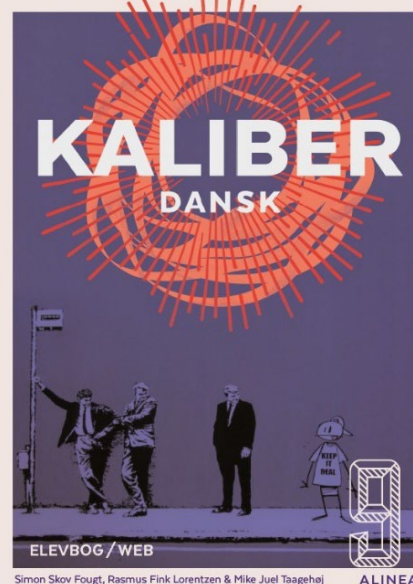
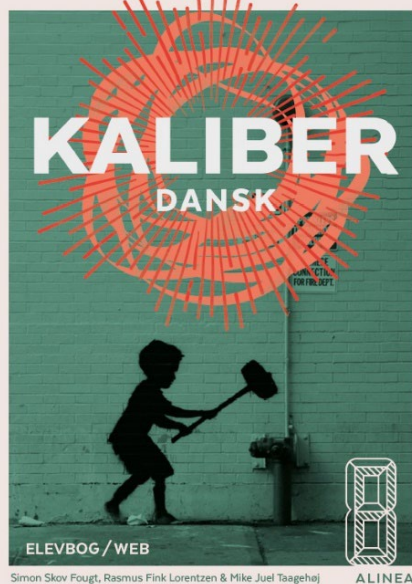
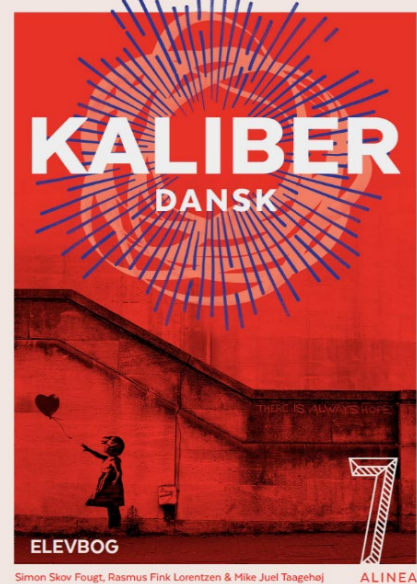
93 52 19 80



AARHUS
UNIVERSITET

**Pædagogisk-didaktisk
skærmbrug i skolen**

BETT 2025, KEYNOTE emm2ig.dk



• simon-skov-foug.dk

simon@foug.dk



DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

BETT 2025
23. JANUAR 2025

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR